

د ملي پېرځ ورځ مو مبارک!

د زمری اوومه د بیرغ ملي ورخی په مناسبت تولو گرانو
هېبوا دالو ته د زره له کومې مبارکي وايم.
داد ويړ د که رؤ، د هېبوا اقتدار او د افغانستان د خلکو د
پیوستون د نښې په صفت، د افغانستان خلکو ته فوق العاده
اهميٽ لري؛ حکمه دا درې رنګه بېرغ د افغانستان خلکو
لپاره ستر چتر دي او د ملتونو تاریخ د همدي ملي هویت،
 ملي ارزښتونو او ملي بېرغ په لوروالي کې خلیري او دا نړۍ
ته زمهو د بشندګلمه، مل، نشان: ده.

چېرته چې زموږ درې رنګه بېرغ رېپړۍ، خلک آرام او خوښ د ملې بېرغ تر سیوروی لاندې د هېبواډ ملي وقار او پراختیا شونې ۵۰. د ددې بېرغ تر سیوروی لاندې واحد ملت یو، واحد هېبواډ لرو او زموږ د څواکمنټيا استازیتوب کوي. شته تقاوونو ته په کتو د افغانستان ټول خلک ددې بېرغ تر چتر لاندې په یوه ملت بدلبړۍ او په همدي موخه ټول هڅه کوي، چې ملي بېرغ هسکه او رپانده وسانۍ. ژوندې دې وي افغانستان، هسکه او رپانده د وي د هېبواډ

دکرنی، اوبولگولو او مالداری وزیر
داکتیر انوار الحق احدی

بزگر خبری

په وروستيو کالونو کي د هېواد په کچه زرگونو بنسخو ته د
کرنی اوینوالی په برخه کي د کار زمينه برابره شوي ده. دا
په داسې حال کي ده چې په تول افغانستان کي تر ۵۰
سلني لړي بسخې له کوره بهر په کاري برخه کي فعالې

د افغانستان په لپري پرتو سيمو کي له پخوا راهيسي
گنهو بنخو په کرنیزو چارو کي له نارينه سره اووه پر اووه
کارکري دي. | ۲

داستان موفقیت

شعر و تجارت؛ وقتی چهره‌ی دیگر فتانه آفتابی من شود

در میان نابه سامانی های روزگار، در گوشه های شهر با خانم هایی آشنا می شویم که قصه های امیدوار کننده و انگیزه بخش برای ما و جامعه دارند. در یکی از روزها به صورت اتفاقی از طریق رسانه های اجتماعی با یکی از خانم های شاغل در بخش زراعت آشنا شدم. او برای شرح داستان موقیت زنده گی اش اعلام آماده گی کرد. فتانه بیات، چهره آشنای حوزه فرهنگی و ادبی و یک تاجر موفق بوده که کمتر به این بعد زنده گی اش پرداخته شده است. |

د کرنې وزیر د ملګرو ملتونو د خورو سیستہمونو غونډه کې خبری وکړي

| ۳ |

د UNDP استازی او د سولې بنسټ دفتر چارواکو سره د کرنۍ وزیر کته

د سولې بنستي د دفتر Roots (of Peace) چارواکو سره د شپرو کوچنيو پروژو پر جزئياتو خبری وکړي. ۳

د مالداري ځنخيري ارزښت پروژې د پلان جوړونی ورکشاپ په لاره واچول شوه

د افغانستان د مالداري خنځيري ارزښت پروژي (AVC-L) له خوا ددي پروژي د خلروم کال لپاره د کارپوهانو د نظرونو، وړاندیزونو او تجربو د راټوللو په موخه د پلان جورونې یوو ورځنۍ ورکشاب په لاره واچول شوو. ددې ورکشاب په پیل غونډه کې،

اشتراك وزیر زراعت در اجلاس سیستم‌های غذایی سازمان ملل

◆ داکتر انوارالحق احمدی، وزیر زراعت، در این اجلاس با اشاره به اهداف توسعه پایدار سازمان ملل، ۱۲ و ۲ برای رفع معضل گرسنه‌گی، گفت که برای ریشه‌کن کردن این معضل تا سال ۲۰۳۰، به تلاش‌های جدی نیاز است. آقای احمدی همچنان گفت که در حال حاضر میلیون‌ها

کارگاه مشترک وزارت‌های زراعت و دولت در امور صلح در مورد صلح برگزار شد

❖ بروگزار کردنند. وزارت‌های زراعت، آبیاری و
مالداری و دولت در امور صلح در یک
اقدام مشترک کارگاهی در باره
آگاهی‌دهی در مورد صلح در کشور
بنامه‌های ۳

رویداد هفته

۳. گاوشیری به زنان بی‌بصاعت در فاریاب توزیع شد

◆ ریاست زراعت، آبیاری و
مالداری ولایت فاریاب، به
٣٠ تن از زنان بی‌بصاعث
به منظور بهبود وضعیت
اقتصاد خانواده این زنان
بی‌سرپرست و بی‌بصاعث،
٣٠ گاوشیری توزیع کرده
است.

کونېر کې د کب روزنىي صنعت د پراختيما په پار هڅي

◆ کونېر کې د کب روزنى چارې او فارمۇنە د ودې پە حال
کې دې او پە تېرو خۇ كالونو
کې پە دغە ولايت کې د كبانو روزنى دېر شىمبەر فارمۇنە جور
شوي دي.

د كرنې، اوپولگولو او مالدارى وزارت پە دې ولايت کې د کب روزنى د ترويج او دودولو پە
پار د کب روزنى د گن شىمبەر فارمۇنە د جورولو ترخنگ ددى
ولايت له کب روزونكۇ سەھر اپخىزى تخىكىي او مالي مرستى او همكارى كوي. ددغۇ مرستو او همكاريو پە ترڅ کې د كونېر ولايت پە نزىڭ، خاص كونېر، سورگل، سركانو او خەوكىي ولسالىيوا کې د گرمۇ او بۇ ماھيانو د بېرىد توليد يو باپ هېرى او ۴۶ باپه د ماھيي يوجىرىيە فارمۇنە جور شوي دي.

د كونېر د كرنې ریاست د چارواکو پە خېرە پە ياده هېچرى (Hatchery) کې د كارپ درى ۋولە (كامون كارپ، سلور

شامل دي.
 د کونې د کرنې ریاست د
 چارواکو په خبره، خلکو ته
 د کاري فرصتونو برابرلو او د
 کورنيو اقتضادي پيابوريتا په
 پار په پام کي ۵۵، چې په دې
 ولايت کې د کبانو دېر شمېر
 فارمونه جور شي.
 په افغانستان کې د کب
 روزنې د فارمونو شمېر خه
 باندي دوه زرو ته رسپري، چې
 دېرى يې په کندهار، هلمند،
 ارزگان، ننګرهار، لغمان، بلخ او
 نيمور و لایتونوکې شتون لري.
 کارپ او گراس کارپ) کبانو
 چې تولیدپري، چې د تولید
 وړتیاپي ۲۰ میليونه ۵۵، چې
 ورسه به د دې ولايت د ګاندو
 ولايتو د کب روزنې فارمونو
 بوشمېر ستونزې هواري شي.
 دغه راز په کونې کې د کبانو ۶۴
 جوړ شوي فارمونه هر یوه یې د
 دوه زره کبانو د روزنې وړتیالري،
 چې د کال ۹۰ تنه د کبانو غونسه
 نولېدوي.
 د کونې د کرنې ریاست چارواکي
 واپسي، چې د کرنې وزارت له
 خواه ددي ولايت د کبانو روزنې

پکتیا کی پر یوشمپر کرنیزو توکو خپنی روانی دی

◆ د پکتیا د کرني، او بولگولو او
مالداري رياست اووند د چشم
مارانو په خپريز فارم کي د
غنممو، شرشممو، نخودو، باقلبي،
عدس او کمينيلا کرل شوي
جرجي حاصل اخيستو ته اماده
شوي، چي دېرژر به يي د ديتا
خيستي وروستي مرحلې هم
شېپري شي.

تر تولو غوره نوعي بزگرانو ته
ور وپرژني.
د پکتيا د کرنې ريس انجينير
محمد دين مومند وايي، چې د
کرنې د اصلاح او معياري کولو
لپاره کريزې خېړنې د ملا د تير
حیثیت لري، نوموري زياتو وي
چې همدي ته يې په پام سره
د چشممه مارانو د څېړنېز فارم د
پراختيما او رغونې په برخه کې
ځینې پروژې تر کار لاندې دي
او د نورو فارمونو د بيارغونې په
اړوند هڅي جريان لري.

کونړ کې د کتار په بنه د شولی کړکله د
بزگرانو حاصلات د پام وړ زیات کړي دي

شولی يا وريجي د
افغانستان له اړينو کښيزو
محصولاتو خنه دي، چې د
افغانستان په بېلابلو ولايتونو
او په خانګړي دول د افغانستان
په شمالي او ختيځو ولايتونو
کې په پراخه کچه کرل
کېږي.

دكتار RIPA په ډول دشلوو
کرلوونوي او عصري ميتدونو
د زده کري او رواجولو په موخه
جور شوي دي. کوم بزگران
چي په خپلو کروندو کي د
کتار په ډول دشولي کرکبله
کوي وايي، چې دكتار په
ډول دشولي کرکبله د دوي د

د کونړ ولايت د کرني، او بولګلولو
او مالداري ریاست وايي، چې
ددې ولايت د شولو کروندي
درې رزه او ۵۱۹ هکتارو ته
رسپري، چې د کتار په بنه
ې کرکبله حاصلات ۳۰ تر
سلنه ډېر کري دي.
د کونړ د کرني ریاست چارواکي

وايسي، چي په دي ولايت کي د شولی عصری کرکبلي په پيار هرکال د شولي نندياريزي کروندي جوربروي، چي په يادو کروندو کي بزرگانو ته د شولي د عصری کرکبلي په پار روزنه ورکول کبوري.

د کونړد کرنې رياست وايسي، چي د دي ولايت د شولو کروندي او حاصلات، «کينيز تناوب» ته په کتو هرکال

دېزگر خبری

کرنیز سکتور کی دنبالہ وندھ

په وروستیو کالونو کې د هېبواو په کچه زړگونو بنځو ته د
کرني اوښوالي په برخه کې دکار زمینه برابره شوې ده. دا
په داسې حال کې ده چې په قول افغانستان کې تر ۵۰
سلنې لږې بنځۍ له کوره بهر په کاري برخه کې فعالې

د افغانستان په لپري پرتو سيمو کي له پخوا راهيسي ګنو
ښو په کرنيزو چارو کي له نارينه سره اوړه پر اوړه کارکړي
دي.

افغانستان یو کرنيز هبواود دی، له دې کبله په کرنه کې د
ښخوندله هم یو مهم او بنسټيز امر دی.
د کرنې په پراختیا کې ښخونه وندنه ورکول کولې شي چې
د دوی اقتصادي ستونزې اوارې او په هبواود کې له سولې او

په روانو حالاتو کي د کنې پراختیا، د اقتصادي ودي او د سولې او ثبات د تینګښت لپاره بسحومه په کرنه کي ونده ورکول تر ټولو غوره او لنډه لاره ګنل کېږي او په دې برخه کي افغان مېرمونې عمده رول لوپولی شي.

سره له دې چې نا امنې او د ټولنې او کورنيو خینې دودونه په لېږي پرتو سیمومو کې، د کرنې د شخینه فعالینو مخه نیسي خو بیا هم هځی روانې دي، چې دوی ته په ولسوالیو او لېږي پرتو سیمومو کې، د کرنې د پراختیا په مقصد، اسانیتاوی برابري شي.

د کرنی وزارت په دې برخه کې بېلاپل پروگرامونه پلي کړي
دې او په روستيو کالونو کې د مختلفو پروگرامونو په عملی
کولو سره لکه د کورنيو باغچو، د سڀاينو، د مرغداري او
وزو د فارمونو، د مېوو د پروسس د خایونو او کوبراتيفونو په
جورولو سره له نېټو سره مرستي کړي، چې د کرنی په برخه

کی د دوی ورتیاوی لووی او وندہ بی زیاتی شی.
سره له دی، چی د دوی د فعالیتونو پر وراندی ستونڑی شته
خود کرنی وزارت د دوی پر ملاتر تینگار کوی او د هبواو د په
کچھ ۲۰۱۴ کنونه خوک د کان نمنه ناپا۔

پ د دوی نه په برپه برسو یې د در مېښد بربرهړوي.
د کرنې وزارت هرکال په قول هېواد کې مېښنو ته زړګونه
ګلخونې او شنې خونې جوړوي او ترڅنګ یې د سبوا او
مېښو د پروسس په پار پر دوی د ستګاوهې وېشي او د کرنې،
بنوالۍ او مالدارۍ په برخه کې دوی ته روزنه هم روکوي.
اوسمهال د هېواد په لېږي پرتو سیميو کې ۷۰ سلنډ بنځې
په لسګونو زرو، ورو او منځیو کړنیزو پروژو کې بوختې دی
چې له محسولاټو یې ګته اخیستل کېږي.
افغان مېښنو ثابته کړي ۵۵، چې د کرنیزو فعالیتونو وړتیا
ل

لہ بنخو سرہ مرستہ کول او د کرنی او بنوالی په برخه کي د
دوی ورتیاوا لیوپول کول شی، چی دوی په یاده برخه کي لا
په بریالیتوب گامونه وچت کري.
بنخو د کرنے په برخه کر، یه کا، کوله سه اقتصاد، خان

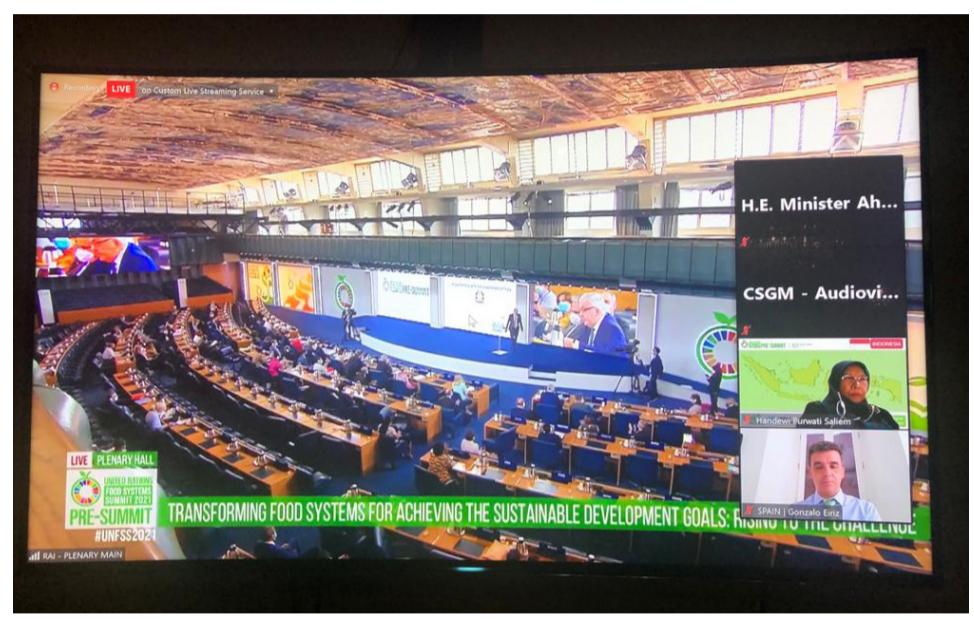
بسايني ته رسپدای شي او دا کار به د بسخو پر وړاندې د تاوتریخوالی د رامنځته کېدو مخه ونيسي.
دا چې تاسي د خلکو دسترهوان ته یوه مړي دودی چمتو
کوي، دا پڅله په کورني او ټولنه کې ستاسي د وندې
ښکارندویي کوي، نارینه چې ستاسي وندې ته قایل شي،
تاوتریخوالی، کمږي، د بزگرو بسخو د ظرفیتونو لوړولو ته باید

د کرنې په برخه کې د بسخووندې خورا مهمه ۵۰ او دي چاري
ته بايد په جدي توګه پاملرنه وشي.
د کورنيو باغچو، مالداري، فارمونو او د چرگانو د روزلو فارمونو
جورول او د لبنياتو تولید هغه مهم کارونه دي، چې د بزگرو

بُسْخُود اقتصاد په لورولو کې رول لري.
د کرنې وزارت د روان کال په ترڅ کې هم لسګونو زرو مېرمنو
ته د کرنې، بنوالي او مالداري په برخه کې د کار زمينه
برابره کړي ده، چې د دغوا هلو خلو په ترڅ کې سړکال د
لوپوا او کوچنيو شنخونو جو روپولو ترڅنګ مېرمنو ته ۱۳ زره او
۴۰۰ کورني باځچې چوربوي. د لوپوا او کوچنيو کورنيو باځچو
جو روپولو، کروندګرو مېرمنو ته د کار زمينې برابرولو ترڅنګ، د
سامېي تغذیې، د برخمنو کورنيو اقتصادي ودي او د کورنيو
له خوا د سبو کرکيلې ترویج په برخه کې هم مرسته کوي.

د کرنې وزیر د ملګرو ملتونو

د خورو سیستمونو غونډه کې خبرې وکړي

موسسو او پوهنتونونو او نړیوالی توںنی خخه
غونښتل، چې له افغانستان سره دې خپل
مالی او تختنیکی ملاتر ته دواړ وکړي، ترڅو
راتلونکې ۱۰ کلن لیدلوری ترسیم او استیندرد
خواړه تأمین شی.

راز وویل، چې افغانستان خورو ته لاس رسی او د
خورو خونديتوب په برخه کې نړیوال اسٹیندردونه
مراعت کړي او دېر ژر به خپل دخورو سیستم
استینتری اعلان کړي. هغه ل ه ملګرو ملتونو، د دوی
موسسي، له ټولو پرمختایي همکارانو، خپنځیزه

خان بسیایني ته ورسپړي.
هغه وویل، چې په ۱۹۷۰ لسيزه کې د خوراکي
توکو په تولید کې افغانستان پرخان بسیا و، خو
اوسم ۲۵ تر ۳۰ سلنې ياد مواد واردوي.

بلخوا بنګالۍ احدي وویل، چې د کرنې وزارت له
خصوصي سکټور سره د سړو خونو په جوړو کې

همکاري کړي دی، چې دا چاره د محصولاتو د
زېرمه کولود ورتیالورې، کارمندنه او د بېوزلې
کچې د ټیټولو لامل شوی دی.

هغه د خورو او درملو ملي ادارې جوړولو ته په
اشاري سره وویل، چې مخکې د خورو او درملیزو
محصولاتو استیندرد کول بېلاپلو بنسټونو پورې

ترېږي و، چې دا چاره دېرې ستونزې رامنځه کړي
و، خو اوسم ددې ادارې په جوړې دو سره په دې
برخه کې ستونزې هواري شوی دی. د کرنې وزیر

د خورو خونديتوب په اړه وویل، چې خلک باید
ارزان او اسانه خورو ته لاس رسی ولري، چې په
بېوزلې هېوادونو کې دا چاره نړیوالی همکاري
ته اړیسا لري. هغه په دې برخه کې پرملي او
نړیوال مشارکت تینګار وکړ. د کرنې وزیر دغه
دانسي حال کې، چې ګاونديو هېوادونو له
همدي اندازي خمکې خخه ۳.۵ تر ۴ متریک
تنه غنم راتولوی. بنګالۍ احدي زياته کړ، خلور
لسيزه جګړه ددې لامل شوی، چې افغانستان
ونه کولی شي د کرنېزو محصولاتو په تولید کې

کارگاه مشترک وزارت های زراعت و دولت در امور صلح برگزار شد

هستند.
در این اخرين برنامه استاد عبدالناصر فولاد ماستر
ترینر صلح از انسټیوت مطالعات حکومت داری خوب
پژونټیشنې را در مورد اهمیت صلح پایدار و نقش
شهروندان در این روندرا اړیه نمود.
کارگاه آگاهی دهی و تامین صلح در وزارت زراعت بر
محوريت سخنرانی ریيس جمهور غنی در دانشگاه کابل
برگزار شد. هدف این کارگاه پيش برده هرچه بهتر
امور مرتبط به صلح و ايجاد هماهنگی با نهادها و
وزارت خانه ها می باشد.

برای دولت و ګروه طالبان در میز مذاکره پیش
آمده است، باید از این فرصت طلایي استفاده
شود و به جنګ نقطه پایان بدھيم. جنګ و
صلح دو روی یک سکه است وقتی جنګ است،
صلح نیز وجود دارد.

وی افزود، وزارت دولت در امور صلح وظیفه دارد
تا نظریات شهرهوندان را به ګونه مساقیم با
حفظ امنیت به ګروه مذاکره کننده ګان دولت
در قطر برساند. خانم یاري تاکید کرد که برای
رسیدن به صلح یک صدایي و هم صدایي و جود
دارد و همه شهروندان خواهان تامین صلح
پایدار با حفظ دست اور دهای دو دهه اخي

که کار بالاي چهار حوزه آبي کشور را متوقف
سازد. به ګفتنه او، در صورت اين فعالیت ها،
ضربه بزرگی به پیکر زراعت وارد می شود.
ریيس عمومي پلان و هماهنگی برنامه های
وزارت زراعت، افسود که خواست اين وزارت
از تیم مذاکره کننده صلح این است که از
فرصت پیش آمدہ استفاده اعظمی صورت
بگيرد، قتل و خون ریزی باید متوقف شود و
صلح در افغانستان تامین شود.

همچنین پرستو یاري مشاور ارشد وزارت
دولت در امور صلح نیز، در این کارگاه
آگاهی دهی گفت: «اکنون فرصت خوبی

وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، با بيان
این که رسانه ها نباید به طالبان کردیت
بدهند گفت: «این یک توهمند است که طالبان
می گویند که ۷۵ درصد خاک کشور را تصاحب کرده و
چنین نیست. طالبان می خواهند از طریق
نظمی و کشتار مردم افغانستان به حکومت
برسند و هیچ تغییر نکرده اند و دنبال
خانه نشین کردن باشون هستند».

آفای شریفی همچنین تاکید کرد که طالبان
تفییر نکرده
و نخواهند کرد و این گروه در صدد است

د UNDP استازې او د سولې بنست دفتر چارواکو سره د کرنې وزیر کته

د کابل، فراه، هرات، بادغیس او
ننګههار په ولایتونو کې د سولې
بنست دفتر له خوا، پر تولنه
نړیوالو بازارونو ته د لاس رسی
پرروژې (CBARD-AIM) ریيس
جان هایدو او د سولې بنست د
برنامو مسوول حمیدانصاری او
پرروژې (CBARD-AIM) له لاري
همکاران یې حضور درلود، دوی
ددغو سړو خونو د جوړولو لګښت
د ملګرو ملتونو د پراختیابی
خبرو په پار د کرنې وزیر ته
اداري (UNDP) په همکاري د
امریکا متحده ایالاتو د بهرينيو
چارو وزارت د نړیوال قانون د
دوه زره او ۳۲۷ متریک تنه سبو
پلي کبدو او مخدره توکو سره
د مبارزي دفتر (INL) له خوا
خونې جوړ شي. دا سپړی خونې
تمولپړي.

اشتراك وزیر زراعت در اجلاس سیستم های غذایی سازمان ملل

نفر در سراسر جهان به طور
توزيع تخم های اصلاح شده
و تربیج شیوه های جدید
مواد غذایی قرار دارند و
افغان ها در خط مقدم عدم
تصویب غذایی هستند.
که اطمینان از مصونیت
غذایی معادل و پایدار
برای شهروندان افغانستان
را از اولویت های دولت
افغانستان عنوان کرد.
وزیر زراعت گفت که امکان
افزایش فقر و عدم مصونیت
غذایی در افغانستان به
دلیل جنگ و خشک سالی
وجود دارد و از این رو، او
با توجه به زراعتی بودن
کشور، بر تامین صلح برای
رشد زراعت و تامین غذا
تاكید کرد.
از سوی دیگر آقای احدي
خواست که به پشتیبانی
تخنیکی و مالی خود از
افغانستان زراعت در حال
نوسازی زراعت ادامه دهد تا
چشم انداز ۱۰ سال آینده
در مناطق دوردست کمک
تامین شود.
می کند. او در این مورد به

زراعت و مالداری در کام جنگ؛ وضعیت زراعت نجراب چگونه است؟

هزار باغ جدید ساخته شده است. نزدیک به دو هزار هکتار زمین در ولسوالی‌های نجراب، تگاب و الهسای تحت پوشش جنگلات جلوگزه است که سال گذشته ۸۵ متریک تن جلغوهه تولید داشته است. همچنان به همکاری وزارت زراعت، انجمن‌های تولیدکننده گان انگور و انار تشکیل شده که هدف از آن، تأمین ارتباط بیشتر میان تولیدکننده گان انار و انگور و مقاضیان برای تقویت و رشد باگدازی در سطح ولایت کاپیساست.

وزارت زراعت، آبیاری و مالداری در ولایت کاپیسا به منظور انکشاف و رشد زراعت، قطعات نمایشی زعفران، گندم، سویاپین و شرشم را نیز احداث و پیاز زعفران و بسته‌های وسایل زراعتی را توزیع کرده است. یک سردخانه بزرگ نیز در این ولایت ساخته است. علاوه بر آن، تخم سبزیجات، سویاپین، گندم اصلاح شده و جواری را توزیع و به فراهم‌آوری وسایل پروسنس سبزی و میوه کمک کرده است.

در همین حال در ولایت کاپیسا ۲۶ فارم ماهی‌پروری فعالیت دارد که از این میان ماهی صیاد از شهرت و کیفیت خاصی برخوردار است و علاقه‌مندان زیادی دارد. سالانه هزاران تن برای خودن ماهی صیاد از این محل تفریحی دیدن می‌کنند. این امر، زمینه کار را برای شماری از باشندگان این ولسوالی فراهم کرده است. این میزان تقاضا، کاپیسا را به بسته‌ی مناسب برای ماهی‌پروری بدل کرده است.

در یک سال اخیر در ۱۲۴ زنبورداری این ولایت، ۲۶.۹ متریک تن عسل تولید شده است. علاوه بر آن، به منظور جلوگیری از امراض حیوانی، واکسین‌ها تطبیق می‌شود و یک مرکز جمع‌آوری و پروسس شیر در محوطه آمیرت خدمات مالداری و صحت حیوانی این ولایت کاپیسا، ۶۵۵ تن گوشت گاو، چهار هزار و ۱۹۷ تن گوشت بز و گوسفند، دو هزار و ۵۴۹ تن گوشت مرغ، ۱۱۶ تن گوشت ماهی، بیش از ۲۶ تن عسل، ۴۱ هزار و ۹۹۰ تن شیر، پنج هزار و ۶۴۹ حلقه روده، ۱۵ هزار و ۱۰ جلد پوست و ۱۰ هزار و ۲۰۰ هزار بیضه تخم مرغ تولید شده است.

علاوه بر آن، در این ولایت دو هزار و ۵۴۴ تن کچالو، ۸ هزار و ۵۲۰ تن پیاز، ۳ هزار و ۴۰۶ تن بادنجان رومی، ۲۰۰ تن بادنجان سیاه، ۶۰۰ تن زردک، ۲۵۵ تن بادرنگ، ۲۰۷ تن بامیه، ۱۱۲ تن سیر، ۵۳ تن پخته، ۲۸ تن شرشم، ۹۳۰ تن سویاپین، ۳۴۵ تن بادام، ۲۰ هزار و ۲۰۰ تن انگور، یک هزار و ۱۳ هزار و ۶۰۷ تن شفتالو، ۱۰۰ تن امروت، دو هزار و ۵۲۰ تن چهارمغز، پنج هزار تن زردالو و آلو، ۲۵۸ تن آلوبالو و گیالس، سه هزار و ۲۰۵ تن توت، دو هزار و ۳۶۶ تن لوبیا، ۲۱۸ تن ماش، ۲۱ هزار و ۶۰۰ تن جواری و ۵۱ هزار تن گندم تولید داشته است. با این حال، این که پس از تبردها این تولیدات به چه اندازه کاهش خواهد داشت، پاسخ آن را گذر زمان می‌دهد.

بین بردن آن جفای بزرگی در حق یک ملت به حساب می‌آید. در دوره حکومت طالبان اما هم آثار باستانی نابود شد و هم محیط زیست آسیب جدی دید. بعد از حادثه ۱۱ سپتامبر که امریکا در افغانستان مداخله نظامی کرد، باز هم جنگ ادامه یافت و تاکنون آتش آن روشن است و در گوشه‌گوشه کشور زبانه می‌کشد.

چهاردهم جنگ، اوضاع محیط زیست کشور را بدله به یک معضل کرده است. اثرات ناشی از جنگ بر محیط زیست را می‌توان مانند تخریب جنگل‌ها، از بین رفتن چراگاه‌ها، تخریب زمین‌های زراعتی، انقراض گونه‌های نباتی و حیوانی، از بین رفتن اماكن تاریخی و میراثی، کاهش تنواع زیستی و تغییرات اقلیمی برآورد. متاسفانه در طول ۴۰ سال اخیر، افغانستان درگیر جنگ‌ها بوده و این ناارامی‌ها، فرصلهای زیادی را از ما ربوده است.

به گفته مسوولان ریاست زراعت ولایت کاپیسا در سال‌های اخیر در تمام ولسوالی‌های این ولایت ۱۷۷ پروژه زراعتی تطبیق شده است که این پروژه‌ها شامل ساخت ۱۰۰ کشمشخانه، ۴۰ ذخیره‌خانه پیاز، ۲۰ ذخیره‌خانه کچالو، ۱۲ سردخانه میوه و برخی پروژه‌های دیگر می‌شود. علاوه بر آن، ۵۰ دستگاه خشک‌کننده سولولی میوه و سبزی نیز در این ولایت توزیع شده است. این پروژه‌ها با درنظرداشت ساحه و تواافق آب‌وهوطا طراحی و تطبیق شده است. هزینه مجموعی این پروژه‌ها به بیش از ۱۲۰ میلیون افغانی می‌رسد و در ولسوالی‌های تگاب، نجراب، کوهبند، حصه اول، حصه دوم و محمودراقی، مرکز کاپیسا، عملی می‌شود. این پروژه‌ها به منظور جلوگیری از فاسد شدن محصولات دهقانان و باگداران راهاندازی شده تا از یک سو بازار مدیریت شود و از طرف دیگر درآمد دهقانان بلند برود.

در آغاز فصل کشت گندم ۲۹۳ متریک تن تخم اصلاح شده برای پنج ساله طالبان، زیان بزرگ ولایت کاپیسا توزیع شده است. در بهار امسال بیش از ۲۴ هزار نهال مثمر و غیرمثمر در جریان کمپاین نهال‌شانی در مرکز و ولسوالی‌های کاپیسا غرس شده و در پنج سال اخیر، پنج

نجراب با هوای مناسب برای زراعت و مالداری و آب فراوان، در این روزها به دلیل جنگ آسیب‌های فراوانی را متحمل می‌شود. جنگلات جلوگزه در این روزها که فصل برداشت آن نزدیک است، مدل به فضای پر از دود و غبار جنگ شده است. زراعت در این ولسوالی رو به خشکیدن است. مردم آواره شده‌اند و مزارع شان به میدان نبرد تبدیل شده است. بیشتر موashi که در خانه‌ها بودند، در اثر نبردها از بین رفته یا هم به دلیل نرسیدن آب و علف هلاک شده‌اند، چون دیگر صاحبان آن‌ها نبودند. هوای تازه، آب فراوان، زمین‌های حاصل خیز، جنگلات پرثمر و باغ‌های پرمیوه امروز همه وضع بدی را تجربه می‌کنند.

سر می‌زنیم به آواره‌گان جنگ در این ولسوالی. محمدامین (مستعار) یک تن از باشندگان این ولسوالی نجراب، می‌گوید: «آواره هجوم طالبان بر این ولسوالی، دهقانان را سراسیمه کرده بود. همه تلاش می‌کردند محصولات زراعتی (گندم) که آماده در بود را جمع‌آوری کنند و جواری و لویبا کشت کنند. در شماری از مناطق کشت‌وکار تمام شده و محصولات زراعتی جمع‌آوری شده بود؛ اما در بعضی مناطق نو کشت را آغاز کرده بودند. همه‌مهه هجوم طالبان بیشتر پخش شده بود و به دور از تصویر پس از چند روز جنگ نزدیکتر می‌شد. دهقانان و کسانی که وابسته‌گان‌شان در صفوف نیروهای امنیتی بودند، یکی پی‌دیگر خانه‌های شان را تخلیه می‌کردند، موashi‌شان را به پول ناچیز به فروش می‌رسانند و کشت و زراعت را به نامیدی انجام می‌دادند، اما هنوز امید باقی بود. شب‌هنجام گروه طالبان بر این ولسوالی حمله کردند. آن‌چه در خیال بد بود، به حقیقت بد مبدل شد. آن‌ها بی‌رحمانه به خانه‌ها و دار و ندار مردم حمله می‌کردند، گویی باج‌گیری از کفر است».

به باور باشندگان نجراب کاپیسا، طالبان کشاورزان را به باج‌دهی صدقه و خیرات مجبور می‌کنند. عدم آبیاری و تبدیل شدن زمین‌های زراعتی به میدان نبرد میان نیروهای امنیتی و طالبان، سبب خشک شدن آن می‌شود. به گفته محمدامین، جنگ‌جویان طالبان چندین خانواده را که اقارب آن‌ها در صفوف نیروی امنیتی و پولیس محلی بوده‌اند، به قتل رسانده و زراعت‌شان را از بین برده‌اند. او می‌افزاید که چندین منزل پولیس محلی نیز از سوی طالبان تخریب شده است.

محمدامین حکایت می‌کند که طالبان ده‌ها تن از مسویان دیگر پولیس محلی و غیرنظامیان را در دره‌های این ولسوالی هشدار داده‌اند که در صورت دست نکشیدن از وظایف، کشته می‌شوند و منازل شان به آتش کشیده و زراعت‌شان نابود خواهد شد.

شعر و تجارت؛ وقتی چهره‌ی دیگر فتنه آفتایی می‌شود

کاشف تائین

گواریش گر

خانم بیات، دلیل عمدۀ این امر، عدم تشویق و استفاده شهروندان افغانستان از محصولات وطنی است که بالای اجناس خارجی بیشتر تمرکز دارد، روی تولیدات وطنی کمتر تمرکز می‌کنند و با وجود کیفیت بالا، نسبت به آن به دیده حقارت می‌نگردند. او افزود که با این حال تعدادی از هموطنان ما هم هستند که از محصولات داخلی برای خود، دفترها و مراسم‌شان استفاده می‌کنند و حتا قراردادهای دائمی می‌بندند که از محصولات ما استفاده کنند. خانم فتنه می‌گوید: «از آنجایی که زنان در جنگ‌ها و فساد دخیل نبوده‌اند، از اعتبار بلند در جامعه افغانی برخوردارند و بیشتر مردم بالای شان اعتماد دارند. خوش‌بختانه تجربه نشان داده است که زنان افغانستان در مدیریت انواع شغل‌ها خیلی عالی درخشیده‌اند و توانایی مدیریت مشاغل را دارند و در صورتی که برای شان فرصت داده شود، آنان از عهده هنرمند کار بهخوبی برآمده می‌توانند.»

صاحب شرکت فتنه بیات، پیامی برای بانوان دارد: «با وجود این همه مشکلات و چالش‌هایی که همه‌ی ما با آن روبرو هستیم، روی مقوله خواستن و توانستن بیشتر تمرکز کنید که خواستن واقعاً توانستن است. به توانایی‌های تان باور کامل داشته باشید. من مطمئنم که با اهداف و برنامه‌ریزی‌های دقیق، رؤیای‌های تان که در قالب طرح مانده، روزی تحقق خواهد یافت؛ اما به شرط این که از تلاش دست نکشید، زود خسته نشود و عملاً اقدام کنید. از مردان نیز می‌خواهم که به کار زنان احترام بگذارند و در عرصه‌های مختلف جامعه از حضور زنان حمایت کنند.»

وی باور دارد که زنان توانایی‌شان کمتر از مردان نیست و در صورتی که مورد حمایت قرار گیرند و زمینه کار برای شان مساعد شود، به قله‌های بلند موفقیت می‌رسند. خانم بیات آرزو دارد تا با مساعد شدن فرصت برای زنان، آنها در کنار مردان وضعیت کلی جامعه را به نفع همه تغییر دهند. او در اخیر سخنانش اشاره کرد: «در صورتی که زنان تحصیل کرده به خود باوری برپسند، می‌توانند همراه مردان در مسایل مربوط به اداره مملکت سهم بگیرند. هرگاه یک جامعه به استقلال اقتصادی برسد، آن جامعه خود به خود به استقلال سیاسی دست می‌یابد و دولت و سکتور خصوصی نیز باید بستری را فراهم کنند تا سرمایه‌گذاری زنان با موفقیت همراه شود.»

خانم بیات یکی از بانوان موفق و تجارت‌پیشه است که با مبلغ اندک کارش در بخش محصولات زراعی را آغاز کرد و به شهرت بین‌المللی رسید. او که زمانی نمی‌توانست به دلیل گسترش دامنه جنگ و ناامنی به مکتب برود، حالا صاحب دو مدرک عالی تحصیلی است. او زمانی برای تدریس در مکتب‌های کابل با خلص سوانح سرگردان بود، اما حالا با تحمل مشکلات و پشت کار، ریسیس یک شرکت تجاری مستقل است. خانم بیات یکی از فعالان فرهنگی شناخته شده در جامعه و یکی از موفق‌ترین بانوان تجارت‌پیشه در روز گار ماست.

مرکز دختران و زنان در کنار محصولات نامبرده، به پروسس زعفران و میوه خشک مصروف فعالیت هستند. فتنه در سال ۲۰۱۹ زیر چتر شرکتش به یک اقدام بزرگ دست می‌زند. تصمیم می‌گیرد که چانسیش را در بازارهای بین‌المللی بیاماید. برای رفتن به سوی این مدیریت دشوار، زعفران و میوه خشک را به عنوان محصولات تجاری انتخاب می‌کند. زعفران افغانستان از جمله محصولات ارزشمندی است که توانسته چندین سال پی‌هم مقام اول را در دنیا از آن خود کند. او دامنه صادراتش را در عرصه زعفران و میوه خشک گسترش داده و در زمان اندک می‌تواند مشتریان بیرونی نیز به دست بیاورد.

خانم بیات علاوه بر صادرات محصولات افغانی، مأموریت بازاریابی محصولات داخلی را در بیرون از کشور نیز برایش تعریف می‌کند. او با عرضه محصولات باکیفیت به مشتریانش، در کمترین مدت می‌تواند رضایت آن‌ها را کسب کند. خانم بیات در حال حاضر تجارت انواع محصولات زراعی مثل زعفران، میوه خشک، انواع کشته، غولنگ، شکرپاره، اشتق، چپنک، بادام، جلغوزه، پسته، انجیر، کشمش سبز و سیاه و سرخ، انواع توت، چهارمفرز، نخود، آلوپخارا و سنجده را پیش می‌برد و این محصولات را به آلمان، کویت، سودان، هند، سویدن و امریکا صادر می‌کند.

فتنه در جریان صحبت‌هایش باربار تأکید کرد که او و کارمندانش برای تولید باکیفیت و عرضه محصول بهتر متعهد هستند و در این راه تلاش می‌کنند. این در حالی است که رقابت سنتگینی میان تاجران در بازار ادامه دارد. او گفت که به دلیل این رقابت شدید، مانهایت کوشش خود را به خرج می‌دهیم تا محصولات باکیفیت را به قیمت مناسب تولید و عرضه کنیم. فتنه یکی از بانوان تجارت‌پیشه است که از عدم حمایت مردم از محصولات وطنی گلایه دارد. او می‌گوید که وارد شدن سرسام‌آور محصولات مشابه توسط تاجران از کشورهای منطقه، بهخصوص از چند کشور همسایه، سبب شده که ما با آن‌ها رقابت نتوانیم. به باور

در میان نابه‌سامانی‌های روزگار، در گوشه‌های شهر با خانم‌هایی آشنا می‌شویم که قصه‌های امیدوارکننده و انگیزه‌بخش برای ما و جامعه دارند. در یکی از روزها به صورت اتفاقی از طریق رسانه‌های اجتماعی با یکی از خانم‌های شاغل در بخش زراعت آشنا شدم. او برای شرح داستان موفقیت زنده‌گی اش اعلام آماده‌گی کرد. فتنه بیات، چهره‌ی آشنای حوزه فرهنگی و ادبی و یک تاجر موفق بوده که کمتر به این بعد زنده‌گی اش پرداخته شده است.

فتنه بیات در سال ۱۳۶۱ در یک خانواده متوفی در ولایت کابل متولد می‌شود. کودکی اش را در میان دود و باروت جنگ به دور از خوشی‌ها و بازی‌های کودکانه سپری می‌کند. به یاد ندارد که روزی برای خرید عروسک/اگودی به بازار رفته باشد. بدتر از همه، او در کودکی پدرش را که یگانه حامی او و خانواده‌اش بود، برادر جنگ‌ها از دست می‌دهد. او اندوه فقدان پدر را در همان کودکی به مثل دهها کودک و خانواده متاثر از جنگ تجربه می‌کند. در نبود پدر، دهها مشکل ناخواسته به سراغ این خانواده کم جمعیت می‌آید؛ اما مادر فتنه برای بزرگ کردن فرزندانش از هیچ تلاشی دریغ نمی‌کند. با شدت گرفتن جنگ، برای مصنونیت فرزندانش به یک محل دورتر از جنگ به صورت موقت پناهنده می‌شود. فتنه در کنار اقوام و بسته‌گانش که اکثرًا معلم و افراد باسواد بودند، فرست می‌یابد تا به مکتب برود. دوره ابتدائیه را در لیسه زینب کبرا، یکی از لیسه‌های معروف غرب کابل، آغاز می‌کند و به انجام می‌رساند. پس از برگشته آرامش نسبی به شهر، دوباره با خانواده‌اش در خوشحال خان کابل، جایی که او در آن‌جا متولد شده، بر می‌گردد و دوره لیسه را در لیسه عالی افسار به پایان می‌رساند.

پس از فراغت از مکتب، فتنه وارد انسستیتوت تجارت و حسابداری شده و دیپلومش را در بخش حسابداری به دست می‌آورد؛ اما به دلیل علاقه فراوان به مدیریت تجارت، در رشته اقتصاد پوهنتون خصوصی گوهرشاد ثبت نام می‌کند. سرانجام از بخش مدیریت تجارت این رشته فارغ‌التحصیل می‌شود.

فتنه که از کوچکی، رؤیاپرداز بوده، استعدادش را در کنار تجارت در حوزه ادبیات و فرهنگ نیز جدی می‌گیرد. از خانم بیات در کنار یک بانوی تجارت‌پیشه و کارآفرین، به عنوان یک شاعر و نویسنده نیز نام برده می‌شود.

خانم بیات وقتی بیشتر وارد جامعه می‌شود، محرومیت زنان و مشکلات آن‌ها را زیادتر درک می‌کند. او مدتی بهیث گردانده برنامه «آینه زن» در سلام وطندار نیز ایفای وظیفه کرده است. وقتی دستاوردهای زنان را در این برنامه بازتاب می‌دهد، بیشتر توانایی‌ها و محرومیت آنان را درک می‌کند. این درک

سبو پلازمېنه کې د رومي بانجانو تولیدات په زیاتېدو دي

محمد امین د لغمان په قرغیو ولسوالی کې له ټبره وخت د ترکاريو په کربنې بوخت دي. هغه سړ کال هم د نورو سابو تر خنګ د خپلې کروندې دوه جريمه خمکه د رومي بانجانو کړکلې ته خانګړې کړي ۵۵، هغه وايسي چې سړ کال یې د رومي بانجانو کښت بشه وده کړي ۵۵، چې له یوه جريمه خمکې په شاوخوا تر یو زړو ۲۰۰ منه پورې حاصل لاسته راوړي دي، هغه وايسي که خه هم نورو سابو ته په کتو په بالنه او رونه یو خه سخته ده خو بېي په بیا ډېري شي دي.

دغه راز محمد اگبر چې له ټبرو لسو كالو راهیسې په دې برخه کې کار کوي وايسي، چې د خپلو کروندو خخه د حاصلاتو په راټولو سره سم په خپلو کروندو کې په سوداګرو پلوري چې دې کار بېي کروندې لا پراخې کړي دي.

هغه د کرنې وزارت خخه غواړي چې د اصلاح شوېو تخمونو، روزنيزو پرګرامونو او د ناروغیو او

افتونو د درملو په برخه کې دې ورسه مرسته وکړي تر خو وکولای شي په بشه ډول سره له خپلو کروندو خخه حاصل واخلي.

د هبود ختیع و لایتونه د کرنیزو مخصوصاتو لپاره خورا بشه او متتنوع اقلیم لري، چې له هغې ډلې یې د سابو کړکلې او تولید لپاره مساعد چاپېریال خپل کړي دي او ورڅ تر بلې یې د سابو د کښت لپاره د کروندګرو لپاټیا مخ په لوړېدو ده.

دکرنې وزارت دهلو څلوا په ترڅ کې، له ټبرو خو کلونو راهیسې د هېبود په ګنو و لایتونو کې د ترکاريو د پراختیا په پار ګن پرګرامونه پلي شوې دې، چې خورا بشه پايله په کړي ده، چې هم بشه حاصلات ورکوي او هم ژر حاصل ته رسپږي، چې له هغې ډلې کابل، لوګر، فاریاب، بغلان، تخار، ننګههار، هلمند او هغه لایتونه دي، چې د رومي بانجانو ډېري کروندې په کې جوړي او دېر حاصلات له همدغو و لایتونو خخه راټولېږي.

د پراختیا په پار هلي خلې کوي او د شنوندونو حاصلاتو نې پايلې دوی هڅولي، چې د شنوندونو د جوړولو لړې نوره هم پیاوړي او ګېندې کړي.

په ورته وخت کې د لغمان د کرنې ریاست کروندګرو ته د سیمه یېزرو ترویجی پرګرامونو پرمت ګنې روزنیزې، برنامې هم پلي کړي دي، چې په ترڅ کې یې په زیات شمېر کروندګرو د کرنې اړوند مناسبي لارې چارې هم زده کړي دي.

دا په داسې حال کې ۵۵، چې د کرنې، اوبولګولو او مالداري وزارت د ۱۳۹۹ یم کال د احصایي شمېرې بنېي، چې ټبر کال دیاد ولايت په ۱۵۲ هكتاره ځمکه رومي بانجانو کرل شوې وو چې له هر هكتار خخه ۲۵ پنه حاصل په لاس راغلې وو چې په ټوله کې ۳ زړه او ۸۲۰ تنتو ته په د تولید کچه رسپدې.

دغه راز دیاد ولايت کروندګر هم د خپلو کروندو له حاصلاتو خوښ دې او وايسي، چې کروندو یې د ژوند اپخونه بدل کړي او له دې لارې په بېلابلو فصلونو کې په کافي اندازه پیسې لاسته راوړي.

چې ټبر کال ته په کتو په کښت او د رومي بانجانو په کښت او تولید کې شاوخوا لس سلنې زیاتولی راغلې دي.

د لغمان ولايت د کرنې ریاست چارواکې وايسي، چې د دې ولايت په مهترلام، قرغه یو اولينګار ولسوالۍ کې د رومي بانجانو کرکله ډېر کېږي، چې تر قول زیات تولید د یاد ولايت قرغه یو ولسوالۍ جوړه وي او نورې ولسوالۍ بې هم په تولید کې رغنده رول لوړوي.

د یاد ریاست د چاروکو د مالوماتو له مخې د لغمان په ولايت کې د رومي بانجانو کرکله د شنوندونو له لارې هم کړي. د دوی په خبره که شه هم د شنوندو له لارې په دې ولايت کې د رومي بانجانو کرکله کمه ده خو هڅه کوي تر خو په ټولو وختونو کې د شنوندونو له لارې د رومي بانجنو کښت او تولید زیات کړي.

د لغمان د کرنې، اوبولګولو او مالداري ریاست چارواکې وايسي، دوی په دې ولايت کې د ژوند اپخونه بدل کړي او له دې لارې په بېلابلو فصلونو حاصلاتو د لوړولو او د موسمی نباتاتو د کړکلې

لغمان، چې د افغانستان د سبو د پلازمېنه په نوم شهرت لري، د ورڅي لسګونه موټره ساپه مرکزې ولايتونو په خانګړې توګه کابل ته صادردي.

رومی بانجان، بېندي، تور بانجان، بادرنګ، کدو، کدوګک، پالک، پیاز، کچالو، ګندنه، ګلپې، کرم، کاهو، شلغم، سره او سپېنه ملي، تراپۍ او تره او یوشمبر نور ترکاري د هغنو سبو له دلې خخه دي، چې په لغمان کې په خانګړې توګه د لغمان مرکز مهترلام او ددي ولايت د علينګار، علیشنسک او قرغه یو په ولسوالیو کې دېر کرل کېږي.

د لغمان ولايت د سبو دېر برخه مرکزې

ولايتونو له دلې کابل ته صادرېږي. په لغمان کې د سبو راټولولو ۱۵ مرکزونه فعالیت لري، چې د دغنو مرکزونو له لاري ساپه راټول او بیا مرکزې ولايتونو ته صادرېږي، په دې برخه کې زړونه کسان په کار بوخت دي. د لغمان سأبه تر غزنې او بغلان ولايتونو هم رسپږي.

د دې ولايت د علينګار او نور اړوند محصولات، د لغمان د خلکو اړتیاو سېبره د ختیع او کابل ولايتونو اړتیاو هم پوره کوي.

د یاد ولايت د ترکاريو او سابو له دلې یې یو هم د دې ولايت مهم او غوره محصول رومي بانجان دي، چې هر کال په زړونه تنه رومي بانجان په بېلابلو وختونو کې تری راټولېږي، چې له راټولې سره سم یې د پلور خانګړو مارکېتونو ته د پلور په مخه وري.

د لغمان ولايت د کرنې، اوبولګولو او مالداري

ریاست چارواکې وايسي، د دوی ارزونې بشي

نورالله پمن
خبریال

بې جا شده ګان مالستان غزنې: با هجوم طالبان، زراعت و مواشنمان از دست رفت

که مهرداد احمدی
گزارش ګر

موفق نشدند کنټرل ولسوالی و فرماندهی پولیس را به دست ګيرند. امسال، این حمله با آغاز فصل برداشت محصولات زراعتی همزمان شده است، محصولاتی که یګانه منبع تأمین کننده معیشت اکثریت خانواده هاست. باشنده ګان محل تلاش دارند تا از طریق زراعت و مالداری هزینه های زنده ګئی خود را تأمین کنند؛ زیرا دیگر هیچ منبع درآمدی در این ولسوالی وجود ندارد و کاروبار تجارت هم از درآمد لازم برخوردار نیست و هیچ ګونه فعالیت صنعتی هم به چشم دیده نمی شود.

با این حال، اگر دولت برای پس ګیری این ولسوالی از کنټرل طالبان اقدام جدی و لازم نکند، احتمال این که بیش از سه هزار خانواده بې جا شده تمام منابع عایداتی شان را از دست بدھند، زیاد است. زنده ګئی اکثر باشنده ګان این ولسوالی به محصولات زراعتی و مالداری وابسته است. ګروه طالبان با افزایش فعالیت هایش، در دیگر مناطق تحت کنټرل خود نیز وضعیت مشابه را بالای مردم حاکم ساخته است. ګسترش فعالیت این ګروه، بحران های اقتصادي و امنیتی را چند برابر ساخته و به زراعت و مالداری آسیب های جدی رسانده است.

از ولسوالی مالستان، می ګوید که تازه فصل برداشت محصولات زراعتی رسیده بود، اما مردم نتوانستند محصولات شان را جمع آوری کنند. او که با هفت تن از اعضاي خانواده اش به کابل پناه آورده است، می ګوید: «مردم با چه زحمات و جگړخونی به دلیل خشکسالی و کمبود آب، کشت و کار خود را به ثمر رسانندن. نزدیک جمع آوری محصولات که شد، طالب آمد. بعضی ساحات وقت ګندم درو بود و مردم تازه کم کم ګندمه ای خود را درو می کردند و در بعضی جاهای دیگر موقع دانه آب (آخرین آبی که به کشتزارهای ګندم می دهندي) بود. ګندمه ای کساني که رسیده بود، حالا ریخته و ګنجشګ خورده و از کساني که در این خشکسالی باید دانه آب می شد، خشکیده است. رشقه، شبدرو و باغ و درخت مردم هم از دست شان مړو.»

جنګ جویان ګروه طالبان در طول سه سال اخیر، دومین بار است که بالای ولسوالی مالستان هجوم آورد. هر چند هجوم این ګروه در ماه عقرب سال ۱۳۹۷ نیز بالای این ولسوالی هجوم آورد. هر چند هجوم این ګروه در آن زمان نیز باعث بی جا شدن تعداد زیادی از خانواده ها شد، اما آسیب آن در مقایسه با امسال، به زراعت و مالداری کمتر بود. در حمله سه سال قبل، هر چند طالبان در چند قدمی ساختمان ولسوالی رسیدند، اما

حصه دوم مالستان تشکیل می دهند. مرکز ولاسوالی نیز در حصه دوم است. مالستان که یکی از امن ترین ولسوالی های ولايت غزنې به شمار می رفت، اکنون تحت کنټرل جنګ جویان طالبان است. بې جا شده ګان این ولسوالۍ می ګویند که تمام سرمایه آنان چند رأس حیوان خانه ګئی و چند قطعه زمین زراعتی است. بخش اعظم باشنده ګان این ولسوالۍ از طریق فعالیت در عرصه های زراعت و مالداری امرار معاش می کند.

محمد رحیم، یک تن از بې جا شده ګان از منطقه میرآدینه مالستان، می ګوید که مردم هر آن چه داشتند، با هجوم طالبان از دست دادند. او گفت: «ګاو و ګوسفند مردم به حالت خودشان رها شده، کسی نیست که برای شان آب و علف بدهد. همه از ترس جان خود فرار کرده اند. آب و علف که برای این حیوانات نرسد، تلف می شود. تا حال

هم تعداد زیادشان تلف شده است.» محمد رحیم می افراید که خودش نیز سه رأس ګاو و دوازده رأس بُز و ګوسفند داشت و نزدیک به دو هفته می شود که به آنان هیچ ګونه رسیده ګئی نتوانسته است. او گفت: «ګاو و ګوسفند های خود را در خانه ګذاشتیم، اما هیچ خبر نداریم که چند تا شان از تشنې ګئی و ګرسنه ګئی تلف شده است.» هم چنین خالقداد، یک بې جا شده دیگر

شماري از بې جا شده ګان ولسوالۍ مالستان ولايت غزنې، می ګويند که در پې هجوم ګسترده جنګ جویان طالبان بر این ولسوالۍ، تعداد زیادی از مواشن شان از ګرسنه ګئی و تشنې ګئی تلف شده و هم چنین مزارع شان خشکیده است.

بخش زیادی از این بې جا شده ګان که به کابل پناه آورده اند، می ګویند که به تازه ګئی فصل برداشت محصولات زراعتی در این ولسوالۍ رسیده بود، اما آنان نتوانستند محصولات شان را جمع آوری کنند.

مالستان یکی از ولسوالی های دورافتاده ولايت غزنې است. این ولسوالۍ نزدیک به دو هفته پیش در پې هجوم ګستردہ جنګ جویان طالبان از ولسوالۍ اجرسته و هم چنین ولایت ارزگان، از کنټرل دولت خارج شد. با تسلط طالبان بر این ولسوالۍ، بخش زیادی از باشنده ګان مالستان محل اصلی بود و باشنده ګان ترک کرده و به کابل و برخی از ولايات دیگر پناه ګرفته اند.

شورای انسجام ولسوالۍ مالستان، روز یکشنبه، سوم اسد، اعلام کرد که با هجوم ګستردہ طالبان بر این ولسوالۍ، بیش از سه هزار خانواده آواره شده اند. بیشتر بې جا شده ګان را باشنده ګان

دشوار اما پردرآمد؛ پرورش ماهی خالدار در دره آجر بامیان

به نام «ماهی خالدار دره آجر بامیان» فروخته می‌شود. مالک این فارم می‌گوید آن‌ها دو نوع ماهی تولیدی دارند که یک نوع آن هر کیلو ۸۰۰ افغانی و نوع دیگر آن هر کیلو ۱۵۰۰ افغانی قیمت دارد.

او می‌افزاید که سنگین‌ترین و شاقفت‌ترین کار در دنیا، صنعت ماهی‌پروری است، همین‌گونه یکی از پردرآمدترین کارهای است. او افغانستان را بستره مناسب برای کاروبار پرورش ماهی می‌داند.

ماهی قزل‌آلا یا زنگین‌کمان یکی از لذت‌ترین ماهیان در سطح جهان است که در سال‌های اخیر چند فارم آن در کشور ساخته شده است. این ماهی به صورت بومی در رودخانه‌های تخار، بغلان و بدخسان یافت می‌شود و مسمّاً به ماهی خالدار نیز است.

کردیم. سال‌های قبل تصمیم گرفتیم بیاییم در وطن خود کار کنیم. دره آجر کهمرد بامیان را یکی از بهترین مناطق یافتیم و در آن سرمایه‌گذاری کردیم.»

غلام‌اکبر تأکید می‌کند که مشکل اصلی آن‌ها رساندن غذای ماهی است، چون در افغانستان تولید نمی‌شود: «در قسمت رساندن خوارک (دانه ماهی) مشکل داریم که از بیرون وارد می‌کنیم. بنده راه‌ها بعضی وقت‌ها مشکل‌ساز می‌شود. با شیوع ویروس کرونا و بنده راه‌ها، مشکلات بیشتر شد. اگر امکانات مساعد شود و غذای ماهی در افغانستان تولید شود، بسیار کار نیک می‌شود و این صنعت را توسعه بیشتر می‌دهیم.» آقای جاهد در آینده تصمیم دارد که در مرکز بامیان نیز فارم بزرگی بسازد.

در حال حاضر حاصلات این فارم در شهر نو کابل

این فارم حالا تبدیل به یکی از بزرگ‌ترین مراکز تولیدی بهترین ماهی دنیا شده است. او می‌گوید: «این فارم را به سرمایه‌گذاری دهها میلیون افغانی جوړ کردیم. دارای ۲۵ حوض و حوض چه بوده و مساحت آن به ۳۰ هریم زمین می‌رسد. همچنان دارای مرکز تولید چوچمه‌های «هیچری» نیز می‌باشد و ناب‌ترین ماهی دنیا (زنگین‌کمان) در آن تولید می‌شود.» در این فارم حدود ۱۰ تن مصروف کارند و برای اولین بار تولید تخم ماهی خالدار را شروع کردند. آقای جاهد می‌گوید که تخم این ماهی خوش‌مزه را از دانمارک و غذای آن را از کشورهای هم‌جوار افغانستان وارد می‌کند.

پیش‌تر در چندین کشور اروپایی و آسیایی کار می‌کردیم. برادرم هم در این بخش تجربه کشید. همچنان که فارم تولیدی و تکثیری اش جاهد می‌گوید که فارم تولیدی و تکثیری اش را با بودجه شخصی در سال ۱۳۹۵ ساخته و

منطقه‌ای سبز و خوش‌نمای دره آجر ولسوالی کهمرد، یکی از زیباترین دره‌های ولایت بامیان است که در فصل بهار و تابستان گردشگران زیادی را جلب می‌کند. دریاچه‌ها و چشمه‌های طبیعی و دیدنی به زیبایی نمای این دره افزوده است. هر انسانی با دیدن تصاویر آن، مشتاق رفتن به این دره می‌شود. اقلیم مساعد و آب فراوان، این منطقه را به یکی از بهترین مکان‌ها برای پرورش ماهی سردآبی قزل‌آل تبدیل کرده که یکی از علاقه‌مندان آن دست به سرمایه‌گذاری بزرگی زده است.

در دامنه‌های این دره، بزرگ‌ترین فارم تولیدی و تکثیری ماهی خوش‌مزه قزل‌آل ساخته شده که به زیبایی آن افزوده است. این فارم شش سال پیش توسط یکی از کهنه‌کارترین افرادی که در بخش ماهی قزل‌آل (تروت) تجربه دارد، ساخته شده است. مالک این فارم می‌گوید که سرمایه‌گذاری او به دهها میلیون افغانی می‌رسد و تصمیم دارد آن را افزایش دهد و کارش را بزرگ‌تر سازد. غلام‌اکبر جاهد کوهباری از تجربه و دانش را با خود دارد که گرداننده اصلی ساخت و پیش‌برد کار این فارم است. او در چند کشور خارجی تحصیل کرده و چند سالی می‌شود که در افغانستان کاروبارش را شروع کرده است.

ننگهار کې خه باندې ۱۰۰ مخکښو بنوالو سره مرستې وشوې

شوي دي، چې د کرنې وزارت د کرنې دودي او کيلوالي پراختيا پروژې (CBARD) له خوا ورته بنونه جوړ شوي دي. د ننگهار د کرنې ریاست د ننگهار پروژې (CBARD) چارواکو په خبره د یادو مرسټو ترڅنګ د CBARD پروژې له لاري او کوت «کې ۱۱۰ تنو بنوالو او سميه يېزو کارکونکو توه د بیونو روزنې، ناروغیو کنترول، د سایليون به استعمال، او بخور او په نوره اړوندو موضوعاتو درې ورځني عملی او نظری روزنه هم ورکړل شوي دي. دغه راز د توکو په وېش غونډه کې ۱۰۰ هغه نارینه او بنځینه مخکښو لارښود کتاب، دستکشی او نور اريښ توکي» په کې شامل دي وېشل شوي دي. یاد توکي په هغه بنوالو وېشل

حاصلات تربوز و خربوزه سرپل امسال افزایش یافته است

د ننگهار د کرنې، اوپولگولو او مالداری ریاست د کرنې وزارت د کرنې د دودي او کيلوالي پراختيا پروژې (CBARD) په ممکاري ددي ولايت په شپرو ولسواليو کې په ۱۱۰ مخکښو بنوالو په بنونو کې د ناروغیو کنترول او مخکښو کثروري و بشلي دې. د ننگهار د کرنې ریيس انجینير انعام الله صافي واسې، چې ددې ولايت په شپرو ولسواليو «پېړهار، روډات، اچين، شېږزاد، خوکانو او کوت» کې ۱۱۰ تنو بنوالو او د بیونو روزنې، ناروغیو کنترول په موخه کڅورې، چې ۱۱ قلمه توکي، «د خانګو پېړي کولو قېچې، اره، بکس، د نمونه اڅیستولو لینز، نوسې، بوټلې، د هارمونو د جذب یا د ناروغیو د نمونو د جذب بکس، خولې، د توکو اېښودو بکس، لارښود کتاب، دستکشی او نور اريښ توکي» په کې شامل دي وېشل شوي دي. یاد توکي په هغه بنوالو وېشل

به دوهزار و ۸۵۰ مالدار در دایکندي، خوراکه حیوانی غنی شده توزیع شد

میزان حاصلات امسال تربوز و خربوزه ولايت سرپل، سرپل در بازار محلی و ولايات در مقایسه با سال گذشته نزدیک به بیست درصد افزایش یافته است. امسال دهقانان به دلیل نبود امنیت در مسیر راههای مواصلاتی قادر نشده تربوز و خربوزه قرار داشت و این محصولات را به ولايات از آن ۸۵ هزار و ۵۱۸ متریک تن حاصل برداشته شده است. این رقم، در مقایسه با ۲۰ تا ۲۰ افغانی و خربوزه به ۱۵ تا ۲۰ افغانی رسیده است. ۵۷۰ متريک این مواد خوراکی حیوانی ریاست زراعت، آبیاری و مالداری ولايت دایکندي، بالای ۹۹۰ هزار و ۹۰ جیوان می‌گوید که به دوهزار و خانګي دواي ضد کرم تطبیق ۸۵۰ مالدار در ولسوالی‌های و به دوهزار و ۸۵۰ مالدار در شهرستان، میرامور و اشتولی باره چگونگی مالداری آموش داده شود. این ولايت، ۵۷۰ متريک این برنامه‌ها توزیع شده است. زراعت با همکاری موسسسه «افغان اید» و با حمایت مالی به هر مالدار، دوصد کيلوگرام UNFAO تطبیق می‌گردد.